

ks. Wojciech MISZTAL

Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie

misztal@jednosc.com.pl

ZAINTERESOWANIE WOLNOŚCIĄ, ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ I BEZPIECZEŃSTWEM

PRZYPADEK AKTYWNYCH I BIERNYCH UŻYTKOWNIKÓW WIKIPEDII

ABSTRACT: Interest in Freedom, Responsibility and Security: The Case of Active and Passive Users of “Wikipedia”

The study concerns the interest of the creators of “Wikipedia” and those looking for information in it: freedom, responsibility and security. The position of “Wikipedia” as a currently very popular and therefore influential source of knowledge was pointed out. This was done in relation to the issue of freedom of information, responsibility for the consequences of information and the related safety of those seeking information among other issues. Then, the Wikipedia article “Freedom” was discussed, paying attention to the authorship of this text in connection with freedom, responsibility for the information provided and related security. The topic of Internet users’ interest in freedom was also discussed, based on the popularity of the topic of freedom compared to other issues.

Keywords: freedom, mass media, responsibility, security, Wikipedia

Słowa kluczowe: bezpieczeństwo, mass media, odpowiedzialność, wolność, Wikipedia

WSTĘP

Terminy „wolność”, „odpowiedzialność” oraz „bezpieczeństwo” odsyłają do rzeczywistości aktualnych, wielorako ważnych i bardzo złożonych, bywa też, że odmiennie rozumianych i przeżywanych, łączących w sobie ciągłość, trwałość i zmiany wraz z nieraz znaczącą dynamicznością. Obecnie dostępna w Internecie encyklopedia Wikipedia stanowi – co nieco dalej zostanie szerzej omówione – jedno z podstawowych źródeł informacji. Czyli jest opiniotwórcza, kształtuje ludzi, ich myślenie, komunikowanie się, postępowanie. Stąd też to, czego o zainteresowaniu wolnością, odpowiedzialnością i bezpieczeństwem można się dowiedzieć, gdy chodzi o aktywnych i biernych użytkowników Wikipedii, przedstawia się jako ważne. Przez aktywnych użytkowników tej encyklopedii będzie się tu rozumieć tych, którzy tworzą znajdujące się tam informacje. Przez biernych zaś – tych, którzy szukają w Wikipedii informacji, nie włączając się jednak w jej tworzenie. Jak wskazuje tytuł artykułu, w niniejszym omówieniu uwaga zostanie zwrócona na Wikipedię polskojęzyczną, przy czym sama treść haseł nie będzie stanowić przedmiotu oceny. Nie ma wątpliwości, że również taka ocena jest uzasadniona i potrzebna, gdy chodzi o podjęte zagadnienie. Jednak piszący te słowa nie uważa się za kompetentnego w każdej dziedzinie i tym samym uprawnionego do powyżej wskazanego działania. Natomiast uwzględnione zostaną te dane związane z przywoływanymi hasłami, które wskazują na ich historię, w tym autorstwo i zainteresowanie nimi ze strony odbiorców.

WIKIPEDIA JAKO ŹRÓDŁO WIEDZY: W TYM O SWYCH TWÓRCACH I ODBIORCACH

Internetowa encyklopedia Wikipedia to twórca wiedzy i rezultat, jest też poszukiwaniem wiedzy, a tym samym także twórcą współczesności i przyszłości. Internet obecnie przedstawia się jako gigantyczna, trudna do oszacowania ilość danych. Gdy chodzi o wyszukiwanie informacji, dominującą pozycję – decydującą o tym, jakie informacje będą wpływać na bardzo liczną grupę internautów – posiadają wyszukiwarka Google i wspomniana już Wikipedia¹. Pozycję tej ostatniej wzmacnia to, że wyszukiwarka Google często na samym początku odsyła do Wikipedii, i to nieraz podwójnie – wskazując ją na pierwszym miejscu głównej listy wyników i zarazem na także początku listy

¹ Zob. np. J. Mielnik, *Dziecko konsumentem Internetu*, „Pedagogika Przedszkolna i Wczesnoszkolna” 2021, vol. 9, nr 1 (17), s. 77-87; E. Czerniawska, *Internet – zły czy dobry wychowawca? Z perspektywy procesów poznawczych*, „Psychologia Wychowawcza” 2019, t. 58, nr 16, s. 144-157; S. Baraniewicz, *Fenomen wiodącej pozycji Google w branży wyszukiwania w ujęciu historycznym. Pośrednie czynniki sukcesu*, „Zarządzanie Mediami” 2017, t. 5, nr 2, s. 79-88; P. Nowak, *Google pierwszym źródłem (dez)informacji?*, „Zarządzanie w kulturze” 2018, t. 19, nr 2, s. 163-184; K. Wilk, *Globalizacja wiedzy a popularyzacja Internetu na świecie w latach 1995-2019*, „Rynek – Społeczeństwo – Kultura 2019” nr 1 (32), s. 44-49; B. Atroszko, J. Atroszko, *Przegląd badań na temat Wikipedii oraz z wykorzystaniem Wikipedii jako instrumentu badawczego*, „Reviewed Proceedings of the Interdisciplinary Scientific International Conference for PhD students and assistants QUAERE 2020” 2020, t. 10, s. 1037-1046.

wyników sugerowanych w kolumnie z prawej strony ekranu. Tak było np. w przypadku zapytania „wolność”².

Polskojęzyczna Wikipedia zawiera ponad 1 500 000 haseł, które są określane także mianem artykułów. W porównaniu z hasłami zamieszczanymi w encyklopediach wydawanych w formie papierowej, bywają one bardzo rozbudowane. Tekstów tych od lat przybywa i to w szybkim tempie. I tak np. 23 listopada 2023 roku Wikipedia liczyła 1 590 820 artykułów³, 7 maja 2023 roku liczba artykułów to 1 567 057 artykułów⁴, nieco ponad dwa lata wcześniej było ich zaś o ok. 100 000 mniej, czyli 1 470 000 artykułów (stan na 27 kwietnia 2021 roku)⁵. Trudno, by liczby te nie robiły wrażenia. To, z czym mamy tutaj do czynienia, pomaga zrozumieć np. zestawienie Wikipedii z *Wielką encyklopedią PWN*. Ta ostatnia była wydawana w latach 2001-2005. Obie encyklopedie są więc rówieśniczkami. Za datę powstania polskojęzycznej Wikipedii przyjmuje się 26 września 2001 roku⁶, za datę utworzenia Wikipedii jako takiej zaś – 15 stycznia 2001 roku⁷. *Wielka encyklopedia PWN* to bodajże największa polska encyklopedia opublikowana w formie drukowanej i ostatnie dzieło takiej rangi. Składa się na nią 31 tomów, każdy z nich liczy 576 stron i ma format 21,5 x 29,5 x 2,8 cm. Razem ważą one ok. 40 kg. Trudno więc mieć do niej dostęp np. w podróży, co możliwe jest w przypadku Wikipedii. *Wielka encyklopedia PWN* liczy 140 000 haseł, 15 000 ilustracji, 700 map; zawiera też tabele statystyczne. Cena rynkowa w 2009 roku wynosiła 4309,00 zł⁸. Czy-

² Zob.

³ Wikipedia, [online] https://pl.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:Strona_g%C5%82%C3%B3wna, 23 XI 2023.

⁴ Wikipedia, [online] https://pl.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:Strona_g%C5%82%C3%B3wna, 7 V 2023.

⁵ *Wikipedia: Liczba artykułów w polskojęzycznej Wikipedii*, [w:] Wikipedia, [online] https://pl.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:Liczba_artyku%C5%82%C3%B3w_w_polskoj%C4%99zycznej_Wikipedii, 7 V 2023.

⁶ *Wikipedia: Kronika polskojęzycznej Wikipedii*, [w:] Wikipedia, [online] https://pl.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:Kronika_polskoj%C4%99zycznej_Wikipedii, 23 XI 2023.

⁷ *Wikipedia: O Wikipedii*, [w:] Wikipedia, [online] https://pl.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:O_Wikipedii, 23 XI 2023.

⁸ Dane za: Księgarnia internetowa PWN, [online] <https://web.archive.org/web/20090416043510/http://ksiegarnia.pwn.pl/produkt/3334/wielka-encyklopedia-pwn-t-131.html>, 7 V 2023; https://www.google.pl/search?q=wielka+encyklopedia+pwn+rozmiary&sca_esv=584912597&ei=4qxfZYrICNTLxc8P9r-CqiA4&udm=&coq=wielka+encyklopedia+pwn+rozmiaria&gs_lp=Egxdnd3Mtd2l6LXNlcnAiHndpZWxrYsBlbmN5a2xvcGVkaWEgcHduIHJvemIyYS0CCAAyBxAhGKABGAoyBxAhGKABGAoyBxAh

li gdy chodzi o samą liczbę haseł, Wikipedia jest nieco ponad 11 razy większa. Gdyby artykuły składające się na Wikipedię miały średnio analogiczną długość do średniej długości haseł w *Wielkiej encyklopedii PWN* (tak jednak nie jest, w rzeczywistości artykuły w Wikipedii bywają znacznie dłuższe), to porównywalne wydanie papierowe współczesnej Wikipedii liczyłoby ponad 340 woluminów, ważyłoby ok. ½ tony; na długość byłoby to ok. 10 m w zestawieniu z ok. 90 cm w przypadku *Wielkiej encyklopedii PWN*. Takie wydanie byłoby niedostępne dla przeciętnego indywidualnego odbiorcy, np. nie do umieszczenia w prywatnym mieszkaniu i zbyt drogie. Ze względu na liczbę tomów, haseł itd. trudno byłoby też np. w czytelnym bibliotecznym szukać informacji w tak obszernym wydaniu papierowym. A przecież, jak wspomniano, artykuły w Wikipedii bywają znacznie dłuższe niż hasła *Wielkiej encyklopedii PWN*. Wikipedię ma się zaś zawsze pod ręką, jeśli tylko ma się dostęp do Internetu, np. w podróży. Koszt korzystania to koszt dostępu do Internetu. W Wikipedii łatwiej wyszukiwać np. dane; te można kopiować i następnie wklejać do tekstu w komputerze, co ułatwia pracę. Wikipedia cały czas jest też aktualizowana i powiększana, zawarte w niej artykuły bywają zaś multimedialne, czyli ubogacone np. zdjęciami i innymi materiałami – wideo oraz utworami muzycznymi. Ze zrozumiałych względów z *Wielką encyklopedią PWN* jest inaczej.

Jednakże trzeba też koniecznie zwrócić uwagę na następującą różnicę między oboma encyklopediami. Chodzi o proces powstawania i zamieszczania składających się na nie artykułów. Ma on istotny związek m.in. z wolnością wypowiedzania się, poznawania i dochodzenia do prawdy, jak też z odpowiedzialnością za przekazywanie informacji i sięganie po nie czy z bezpieczeństwem, które przecież zależy np. od jakości posiadanych i przekazywanych informacji. Pełna, oficjalna nazwa Wikipedii to „Wikipedia. Wolna encyklopedia”.

W przypadku wskazanej już *Wielkiej encyklopedii PWN* za atut uznaje się fakt, że w jej tworzenie włączyli się liczni specjaliści z różnych dziedzin i środowisk: *Dzieło 3000 autorów, konsultantów i recenzentów ze wszystkich polskich instytucji i środowisk naukowych: Polskiej Akademii Nauk, uniwersytetów, akademii, innych szkół wyższych, samodzielnych placówek badawczych, instytucji gromadzenia i weryfikowania danych (m.in. GUS), muzeów, archiwów, bibliotek. Opracowana przez 100-osobowy Zespół Encyklopedii Wydawnictwa Naukowego PWN dysponujący największym w Polsce doświadczeniem w dziedzinie edytorstwa encyklopedycznego i nowoczesnym warsztatem redakcyjnym, przy udziale licznych specjalistów: grafików, ilustratorów, kartografów, statystyków, informatyków, poligrafów*⁹.

Natomiast w przypadku Wikipedii zamieszczanie informacji – chodzi zarówno o tworzenie haseł, jak i ich dalsze, potencjalnie nawet ustawiczne modyfikowanie – jest tak ustawione, że ich autorem (bywają w tym przypadku używane także określenia

GKABGAplg7YBUJ2VAVi-oQFwAXgAkAEAmAGfAaABsqaAQMxLja4AQPIAQD4AQHCAGYQABgWGB7CAggQABglGB4YDclCBRAhGKAB4gMEGAEGQYgGAQ&scient=gws-wiz-serp#ip=1, 23 XI 2023.

⁹ Dane za: Księgarnia internetowa PWN...

„redaktor” i „wikipedysta”) w zasadzie może być każdy, i nie chodzi wyłącznie o ludzi. Wikipedia traktuje bota jako autora. Tak jest np. w przypadku artykułu *Wolność*, gdzie w 0,1% autorstwo przypisane jest wikipedyście NickyBot¹⁰. Na jego stronie w Wikipedii zamieszczono następującą, pochodzącą najpóźniej z 21 stycznia 2013 roku, informację (zachowano pisownię oryginalną): *NickyBot to bot Wpedzicha, pomagający tacie w różnych różnitych zleceniach, które „z klawiatury” zajęłyby zbyt wiele czasu i atlasu, by zajmować się tym ręcznie. Na razie operator posługuje się AutoWikiBrowserem, przechodząc powoli na skrypt „pywikipedia”. Z początkiem września 2008 bot przegonił swojego operatora w liczbie edycji; walka rozegrała się między 18000. a 19000. edycją¹¹*. Przytoczona wcześniej charakterystyka *Wielkiej encyklopedii PWN* przedstawia się m.in. jako gwarancja, gdy chodzi o jakość zamieszczonych w tej encyklopedii informacji. Bodajże zaś na każdej stronie Wikipedii, na dole, znajduje się stwierdzenie, czy wręcz ostrzeżenie: *Korzystasz z Wikipedii tylko na własną odpowiedzialność¹²*. Po kliknięciu w nie zostaje się przekierowanym do strony *Wikipedia: Korzystasz z Wikipedii tylko na własną odpowiedzialność* z podtytułem *Wikipedia nie udziela gwarancji na zamieszczane w niej informacje*. Na stronę tę składają się np. takie działy: *Brak formalnego procesu recenzji*, *System prawny a legalność określonych treści* i *Nie udzielamy porad*. W pierwszym z tych działów tłustym drukiem zamieszczono zapis: *Nikt w gronie współtwórców, sponsorów, administratorów i osób w jakikolwiek inny sposób związanych z Wikipedią nie jest odpowiedzialny za pojawienie się informacji nieprawidłowych czy zniestawiających, ani za skutki korzystania z informacji zamieszczonych w poszczególnych hasłach¹³*. Omawiana wolna encyklopedia internetowa zawiera także stronę *Kategoria: Wykluczenie odpowiedzialności za treści Wikipedii*. Składa się na nią lista z następującymi pozycjami-przekierowaniami (zachowano oryginalną kolejność): *Wikipedia: Korzystasz z Wikipedii tylko na własną odpowiedzialność*; *Wikipedia: Korzystasz z Wikipedii tylko na własną odpowiedzialność/szablon*; *Wikipedia: Zastrzeżenia dotyczące pojęć medycznych*; *Wikipedia: Zastrzeżenia dotyczące pojęć prawnych*; *Wikipedia: Zastrzeżenia dotyczące ryzyka*; *Wikipedia zawiera treści, które można kwestionować¹⁴*. Ostatnią z wymienionych pozycji otwiera wyróżniona tłustym drukiem i dużymi literami informacja: *Należy mieć świadomość, że część informacji zamieszczonych w Wikipedii może być niedokładna, myląca, niebezpieczna, uzależniająca, nieetyczna lub nielegalna. Niektóre zamieszczone*

¹⁰ O autorstwie strony *Wolność* zob. [online] <https://xtools.wmcloud.org/authorship/pl.wikipedia.org/Wolno%C5%9B%C4%87>, 3 XII 2023.

¹¹ *Wikipedysta: NickyBot*, [w:] Wikipedia, [online] <https://pl.wikipedia.org/wiki/Wikipedysta:NickyBot>, 3 XII 2023; *Wolność*, [w:] Wikipedia, [online] <https://pl.wikipedia.org/wiki/Wolno%C5%9B%C4%87>, 3 XII 2023.

¹² Zob. np. strona główna Wikipedii: https://pl.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:Strona_g%C5%82%C3%B3wna, 3 V 2023.

¹³ *Wikipedia: Korzystasz z Wikipedii tylko na własną odpowiedzialność*, [w:] Wikipedia, [online] https://pl.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:Korzystasz_z_Wikipedii_tylko_na_w%C5%82asn%C4%85_odpowiedzialno%C5%9B%C4%87, 3 XII 2023.

¹⁴ *Kategoria: Wykluczenie odpowiedzialności za treści Wikipedii*, [w:] Wikipedia, [online] https://pl.wikipedia.org/wiki/Kategoria:Wykluczenie_odpowiedzialno%C5%9Bci_za_tre%C5%9Bci_Wikipedii, 3 XII 2023.

w Wikipedii dane mogą wywołać zagrożenia u osób wykorzystujących je do działań własnych lub przekazujących je osobom trzecim. Nieco dalej zaś tłustym drukiem dodano: *Wiarygodność wszystkich informacji należy zweryfikować w niezależnych źródłach*¹⁵.

Nie ulega wątpliwości, iż w przypadku procesu, którym jest komunikowanie się, gdy chodzi np. o jego jakość i konsekwencje, kluczowe znaczenie ma przygotowywanie danych, które następnie mają zostać udostępnione. W przypadku Wikipedii sposób pisania artykułów jest specyficzny i odbiega od tego, który kojarzy się z tym rozpowszechnionym w przypadku np. utworów utrwalanych na papierze. Gdy chodzi o tę encyklopedię internetową, odpowiednio do przyjętych dla niej założeń oraz możliwości technicznych, nieraz dany artykuł tworzy jest przez pokazną grupę wikipedystów – jak to jest określane – autorów, edytorów, redaktorów. Normalnie rzecz biorąc, te terminy nie są względem siebie synonimami. Wracając do Wikipedii: działania wikipedystów to tworzenie składających się na nią artykułów i następnie ich modyfikowanie. W przypadku danego artykułu robią to jeden po drugim, czasami w przeciągu nawet wielu lat. Niekoniecznie, co warto przypomnieć, chodzi tu o ludzi. Przyjęte jest też, że zamiast imienia i nazwiska podawany jest nick, czyli rodzaj pseudonimu¹⁶.

Wikipedystów Wikipedia nie zobowiązuje do podawania np. imienia i nazwiska, wykształcenia i wykonywanego zawodu – dawałoby to możliwość np. szybkiego znalezienia informacji o ich kompetencjach za pomocą Internetu. Wolność wypowiedzania się i szukania informacji zyskiwałaby znaczące wsparcie w odpowiedzialności i bezpieczeństwie, gdy chodzi o przekaz. Wikipedia jednak pozwala na zamieszczanie takich danych jak imię, nazwisko, wykształcenie oraz wykonywany zawód na zasadzie ich zadeklarowania¹⁷. W przypadku polskojęzycznej Wikipedii daje to, gdy chodzi o deklarowane wykształcenie, następujący obraz: według danych (do kwietnia 2021 roku) wśród wikipedystów z deklarowanym ukończonym wykształceniem wyższym są osoby po studiach licencjackich (38 osób), inżynierskich (41 osób), magisterskich (303 osoby), podyplomowych (47 osób) i doktoranckich (63 osoby), osoby z habilitacją (14) i profesurą tytularną, tzw. belwederską (8). Były też dane z deklarowanym ukończonym wykształceniem podstawowym, gimnazjalnym i ponadgimnazjalnym (zasadnicza szkoła zawodowa, technikum, liceum, szkoła policealna)¹⁸. Obecnie na Wikipedię składa się znacznie ponad 1 500 000 artykułów; 27 kwietnia 2021 roku ich liczba osiągnęła 1 470 000¹⁹. Należy uwzględnić fakt, że wikipedystów zaangażowanych w ich powstanie i dalsze redagowanie jest dużo więcej.

¹⁵ *Wikipedia: Zastrzeżenia dotyczące ryzyka*, [w:] Wikipedia, [online] https://pl.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:Zastrze%C5%BCenia_dotycz%C4%85ce_ryzyka, 3 XII 2023.

¹⁶ Zob. np. W. Misztal, *Zainteresowanie Prymasem Tysiąclecia w związku z jego beatyfikacją*, „Kultura – Media – Teologia” 2023, nr 53, s. 110-131.

¹⁷ *Wikipedia: Tryb pracy wikipedystów*, [w:] Wikipedia, [online] https://pl.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:Tryb_pracy_wikipedyst%C3%B3w, 7 V 2023.

¹⁸ *Wikipedia: Statystyki/Wikipedyci według wykształcenia*, [w:] Wikipedia, [online] https://pl.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:Statystyki/Wikipedyci_wed%C5%9Bci_wed%C5%82ug_wykszta%C5%82cienia, 7 V 2023 (jest tam informacja, że dane pochodzą z kwietnia 2021 roku).

¹⁹ *Wikipedia: Liczba artykułów...*

A Wikipedia to tworzenie danych i ich przekazywanie na bardzo szeroką skalę z ogromnym wpływem, co do którego należy liczyć się z trwałym i długofalowym oddziaływaniem: nie tylko z tego powodu, że jest ważne źródło wiedzy dla ludzi, którzy teraz są młodzi czy bardzo młodzi, ale też ze względu na popularność sięgania po Wikipedię, do czego przyjdzie jeszcze powrócić.

PRZYPADEK REDAGOWANIA ARTYKUŁU *WOLNOŚĆ*

Po wpisaniu zapytania „wolność” przeglądarka Google przy wybranym trybie prywatnym i z zachowaniem pozostałych ustawień jako standardowych zaproponowała ok. 25 800 000 wyników. To dużo. Centralną listę wyników otwiera wskazanie na artykuł *Wolność* w Wikipedii, dopiero później zostało wymienione noszące taki sam tytuł hasło w internetowej *Encyklopedii PWN*. W kolumnie po prawej stronie ekranu także pojawiło się wskazanie na *Wolność* w Wikipedii: w tym przypadku jest to jedyny wynik wyszukiwania²⁰. Ze swej strony Wikipedia po wpisaniu w jej wyszukiwarkę zapytania „wolność” też przekierowuje do wspomnianego już artykułu *Wolność*. Jednakże w czasie wpisywania wyżej wskazanego zapytania wyszukiwarka podsuwała też listę podpowiedzi. Po kompletnym wpisaniu zapytania były to następujące propozycje artykułów (zachowano kolejność oraz pisownię podane przez Wikipedię): 1) *Wolność*; 2) *Wolność i Praworządność*; 3) *Wolność i Równość*; 4) *Wolność słowa*; 5) *Wolność prasy*; 6) *Wolność wiodąca lud na barykady*; 7) *Wolność religijna*; 8) *Wolność panoramy*; 9) *Wolność słowa (album)*; 10) *Wolność i Solidarność*. Nie było monitu o uściśleniu zapytania. Analogicznie było w przypadku zapytania „bezpieczeństwo”²¹. Inaczej natomiast miała się sprawa w przypadku zapytania „odpowiedzialność”. Tutaj następowało automatyczne przekierowanie do strony z informacją: *To jest strona ujednoznaczniająca. Poniżej znajdują się różne znaczenia hasła „Odpowiedzialność”*. Było tam 10 propozycji, z czego w przypadku dwóch stron po naprowadzeniu na nie kursora pojawiała się m.in. informacja: *strona nie istnieje*²². Przytoczona powyżej lista nie zawiera wszystkich artykułów z Wikipedii z terminem „wolność” w tytule. Na Wikipedię składa się też m.in. artykuł *Wolność*

²⁰ Zob. [²¹ *Bezpieczeństwo*, \[w:\] Wikipedia, \[online\] <https://pl.wikipedia.org/wiki/Bezpiecze%C5%84stwo>, 24 XI 2023.](https://www.google.pl/search?q=wolno%C5%9B%C4%87&sca_esv=585123476&source=hp&ei=zANhZeiNNonSwPAP5qKW0AU&ifsig=AO6bgOgAAAAAZWER3MQjBtIlg_4To2Qj9NkxUNERvuO7&ved=0ahUKUkwjoo_Shud2CAxUJKRAIHwArBVQQ4dUDCAk&uact=5&coq=wolno%C5%9B%C4%87&gs_l=EGdnd3Mtd2l6Igl3b2xub8WbxlcyCBAAGIAEGLEDMGsQABiABBixAxiDATIFEAYgAQyEBAAGIAEGIoFGLLEDGIMBGAoyBRAAGIAEMgUQABiABDIFEAYgAQyDhAuGIMBGNQCGLEDGIAEMgQQABgDMgUQABiABEiBJFDEFVjDHnABeACQAQCAYAWuGAZAFqgEDNi4xuAEDyAEA-AEBqAIKwglKEC4YAXiPARjqAsICChAA GAMYjwEY6gLCAG4QLhiABBiKBRixAxiDAcICDhAAGIAEGIoFGLLEDGIMBwgILEC4YgAQYsQMYgWHCAGsQLhiABBjHARivAclCFBAuGIAEGIoFGLLEDGIMBGMcBGK8BwgIIEC4YgAQYsQPCAgUQLhiABA&scclint=gws-wiz#cobssid=s, 24 XI 2023.</p>
</div>
<div data-bbox=)

²² Wikipedia, [online] https://pl.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:Strona_g%C5%82%C3%B3wna oraz <https://pl.wikipedia.org/wiki/Odpowiedzialno%C5%9B%C4%87>, 24 XI 2023.

*zgromadzeń*²³. Jednak dla osoby szukającej informacji na temat wolności może to stanowić ukierunkowanie i tym samym może wywierać wpływ na nią i następnie na innych, na kształtowanie rozumienia wolności i podejścia do niej. Chodzi np. o takie kwestie jak to, czego wolność dotyczy. Stąd ważne są zarówno kryteria doboru do tej listy, jak i kolejność zamieszczania tytułów jej artykułów: zagadnienia te jednak wykraczają poza możliwości niniejszego omówienia. Po ostatnim tytule składającym się na listę artykułu nieco niżej na końcu wykazu podpowiedzi znajduje się propozycja zatytułowana *Szukaj stron zawierających wolność*. Po kliknięciu na tę podpowiedź otwiera się strona *Wyniki wyszukiwania*. Tytuły proponowanych haseł nie zostały podane w porządku alfabetycznym, a jest ich 32 929²⁴. Jeśli poszukujący informacji internauta to zauważy, to być może poczuje się zakłopotany tak dużą ilością danych. Może też uświadomić sobie, że wolność jest bardzo związana z życiem jako takim, z wieloma jego wymiarami, i że twórcy Wikipedii to pokazują, może nawet bez zaplanowanego ukierunkowania na taki wynik.

Wikipedia, jak już wspomniano, po wpisaniu do wyszukiwarki zapytania „wolność” na pierwszym miejscu proponuje, by przejść do artykułu *Wolność*. Już na samym początku, na tym samym poziomie co tytuł, znajduje się informacja, że hasło dostępne jest w Wikipedii w 95 językach. Jest to mało, biorąc pod uwagę, że ta encyklopedia internetowa istnieje w 336 edycjach językowych (323 czynnych i 13 zamkniętych)²⁵. Na tej podstawie nasuwa się wniosek, że takie dane nie wskazują na duże zainteresowanie wolnością na świecie.

Wracając do polskojęzycznej Wikipedii, w przypadku artykułu *Wolność* mamy do czynienia z tekstem nie najdłuższym. Długość strony w bajtach to 16 509 bajtów²⁶; importowanie tego artykułu do formatu PDF za pomocą Wikipedii daje sześć stron tekstu. Dla porównania: w przypadku hasła „Polska” długość strony to 322 644 bajty²⁷.

Artykuł *Wolność* został utworzony 21 kwietnia 2004 roku, czyli stosunkowo wczesnie, ponieważ za datę powstania polskojęzycznej Wikipedii można przyjąć 26 września 2001 roku. Na to, że mamy do czynienia z dzieleniem się zainteresowaniem wolnością jako czymś ważnym, wskazują też następujące informacje: na dzień 31 grudnia 2004 roku polskojęzyczna Wikipedia liczyła 50 000 artykułów, 25 kwietnia tego samego roku zaś – 28 642²⁸.

²³ *Wolność zgromadzeń*, [w:] Wikipedia, [online] https://pl.wikipedia.org/wiki/Wolno%C5%9B%C4%87_zgromadze%C5%84, 25 XI 2023.

²⁴ Wyniki wyszukiwania hasła *wolność* zob. Wikipedia, [online] <https://pl.wikipedia.org/w/index.php?fulltext=1&search=wolno%C5%9B%C4%87&title=Specjalna:Szukaj&ns0=1>, 25 XI 2023.

²⁵ *Wikipedia: Lista wersji językowych*, [w:] Wikipedia, [online] https://pl.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:Lista_wersji_j%C4%99zykowych, 26 X 2023.

²⁶ *Informacje o stronie „Wolność”*, [w:] Wikipedia, [online] <https://pl.wikipedia.org/w/index.php?title=Wolno%C5%9B%C4%87&action=info>, 23 X 2023.

²⁷ *Informacje o stronie „Polska”*, [w:] Wikipedia, [online] <https://pl.wikipedia.org/w/index.php?title=Polska&action=info>, 26 X 2023.

²⁸ *Wikipedia: Liczba artykułów...*

Całkowita liczba edycji artykułu *Wolność*, licząc od utworzenia go aż do archiwizacji danych potrzebnych na cele niniejszego omówienia (26 października 2023 roku), wynosi 286²⁹. Jak na Wikipedię – nie jest to dużo. W przypadku hasła „Polska” od jego utworzenia 7 października 2002 roku do 26 października 2023 roku liczba edycji wyniosła 9436³⁰. Pod względem rozbudowy czy innych ulepszeń artykuł *Wolność* – przynajmniej taki wniosek się tutaj nasuwa – nie stanowi przedmiotu specjalnego zainteresowania ze strony twórców Wikipedii.

Szczególnie istotny, jeśli chodzi o Wikipedię, jest przypadek, co nie wymaga uzasadniania, twórców poszczególnych haseł. Encyklopedia ta udostępnia na ten temat ważne, dające do myślenia dane. Przez samą Wikipedię twórcy ci będą dalej określani mianem autorów i to niezależnie od tego, ile procent tekstu im się zawdzięcza. W przypadku artykułu *Wolność* np. ostatniemu z 10 najbardziej zaangażowanych autorów przypada 1,9% tekstu, czyli bardzo mało. Jeszcze mniej od niego ma kolejnych 56 autorów. Najbardziej zaangażowany autor ma na koncie 41,7% tekstu. W przypadku autorów z pierwszej dziesiątki, którzy plasują się na pozycjach od drugiej do piątej, udział waha się od 9 do 6%, w przypadku autorów z pierwszej dziesiątki, którzy plasują się na pozycjach od szóstej do dziesiątej zaś – udział waha się od 2,3 do 1,9%. Pozostałych 56 autorów stoi za 18,1% tekstu artykułu *Wolność*. Wszystkich autorów w przypadku tego stosunkowo krótkiego hasła mamy aż 66 (np. na wskazane powyżej sześć stron wydruku). Trzeba też mieć świadomość, że poszczególni autorzy nie są ograniczeni do jednorazowego tylko dołożenia swojej cegiełki; droga do edycji danego hasła nie jest dla nich zamknięta³¹. Nasuwają się pytania: jak ta grupa działa? Z jakim skutkiem? Na ile tekst jest spójny, reprezentatywny dla wskazanego w tytule artykułu zagadnienia?

Nieco dalej zostanie podjęta kwestia popularności artykułu *Wolność* wśród internautów szukających w Wikipedii informacji na ten temat. Tutaj niech wystarczy następujące wskazanie: kiedy niniejsze omówienie było przygotowywane, Wikipedia udostępniała najbardziej aktualny ranking oglądalności składających się na nią artykułów za wrzesień 2023 roku. Pierwsze miejsce zajmował tam artykuł *Facebook* z 523 448 odsłonami³². W tym samym czasie artykuł *Wolność* osiągnął 1444 odsłony³³. Jak widać, mamy do czynienia z bardzo dużą różnicą – ok. 362 do 1. Tymczasem, gdy chodzi o liczbę autorów, sprawa ma się inaczej. Artykuł *Facebook* ma wykazanych w okresie, kiedy zbierane były dane, 151 autorów³⁴. Czyli proporcja względem artykułu *Wolność*

²⁹ Informacje o stronie „Wolność”...

³⁰ Informacje o stronie „Polska”...

³¹ O stronie *Wolność* zob. [online] <https://xtools.wmcloud.org/articleinfo/pl.wikipedia.org/Wolno%C5%9B%C4%87?uselang=pl#tool-authorship>, 24 X 2023.

³² Zob. <https://pageviews.wmcloud.org/topviews/?project=pl.wikipedia.org&platform=all-access&date=last-month&excludes=>, 24 X 2023.

³³ Zob. <https://pageviews.wmcloud.org/?project=pl.wikipedia.org&platform=all-access&agent=user&redirects=0&start=2023-09-01&end=2023-09-30&pages=Wolno%C5%9B%C4%87>, 24 X 2023.

³⁴ O stronie *Facebook* zob. [online] <https://xtools.wmcloud.org/articleinfo/pl.wikipedia.org/Facebook?uselang=pl>, 24 X 2023.

wynosi ok. 2 do 1. W świetle tych danych zainteresowanie wolnością ze strony autorów Wikipedii nie wypada znowu tak źle: oczywiście przeprowadzenie takich obserwacji na szerszą skalę przedstawia się tutaj jako konieczna weryfikacja.

Poniżej zostaną przedstawione informacje dotyczące pięciu wikipedystów najbardziej zaangażowanych w redagowanie artykułu *Wolność*. Ostatniemu z nich przypisane jest 6% tekstu, z kolei szóstemu zaś już tylko 2,3%, co jest uzasadnieniem dla zwrócenia uwagi właśnie na pierwszą piątkę. Analiza znajdujących się w Wikipedii stron użytkowników uprawnia do przyjęcia, iż przekazywane na takiej stronie informacje zostały umieszczone przez danego wikipedystę lub zostały przez niego autoryzowane. Otwiera ją następująca informacja: *Ta strona w pigułce: Strona użytkownika nie służy do użytku „prywatnego” – jest częścią Wikipedii, a podstawowym celem jej istnienia jest publikacja tych informacji na temat wikipedysty, które mogą być pomocne przy tworzeniu encyklopedii*³⁵.

Najwięcej, bo 41,7% (6065 znaków) tekstu artykułu *Wolność* zawdzięcza się wikipedyście, który korzysta z nicka „Agnieszka87~plwiki”³⁶. Strona tego wikipedysty nie zawiera żadnych informacji, jest gotowa, by można było umieścić dane (nie jest to obowiązek) w myśl znajdującego się tam zaproszenia: *Tutaj możesz stworzyć swoją stronę użytkownika i Napisz coś o sobie! Kim jesteś, czym się interesujesz (...), ta strona jest Twoją wizytówką w Wikipedii*. Nie wiemy więc nic np. o wykształceniu i kompetencjach zawodowych tej osoby³⁷.

Drugie miejsce co do wkładu ilościowego w redakcję artykułu *Wolność* przypada wikipedyście o nicku „Per excellence” (zachowano pisownię, jak wskazuje strona użytkownika, świadomie wybraną przez niego): 9% tekstu (1301 znaków)³⁸. Z jego strony użytkownika nie można niczego się dowiedzieć np. o jego wykształceniu oraz kompetencjach zawodowych, jak również o zainteresowaniach³⁹.

Kolejne miejsce, gdy chodzi o wkład co do ilości tekstu, zajmuje wikipedysta o nicku „Taw”: 7,5% tekstu (1086 znaków)⁴⁰. Także w tym przypadku na stronie użytkownika brakuje informacji o wykształceniu i kompetencjach zawodowych. Natomiast są imię i nazwisko oraz dane dotyczące jego wkładu w redagowanie Wikipedii: *jeden z Wikipedystów pracujących nad kilkoma Wikipediemi, lecz głównie nad polską. Zajmuje się też rozwijaniem software’u Wikipedii i stroną techniczną Polskiej Wikipedii; Stare*

³⁵ *Wikipedia: Strona użytkownika*, [w:] Wikipedia, [online] https://pl.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:Strona_u%C5%B4Cytownika, 24 X 2023.

³⁶ O stronie *Wolność* zob. [online] <https://xtools.wmcloud.org/articleinfo/pl.wikipedia.org/Wolno%C5%9B%C4%87?uselang=pl#tool-authorship>, 24 X 2023.

³⁷ *Wikipedysta: Agnieszka87~plwiki*, [w:] Wikipedia, [online] <https://pl.wikipedia.org/wiki/Wikipedysta:Agnieszka87~plwiki>, 24 X 2023.

³⁸ O stronie *Wolność* zob. [online] <https://xtools.wmcloud.org/articleinfo/pl.wikipedia.org/Wolno%C5%9B%C4%87?uselang=pl#tool-authorship>, 24 X 2023.

³⁹ *Wikipedysta: Per excellence*, [w:] Wikipedia, [online] https://pl.wikipedia.org/wiki/Wikipedysta:Per_excellence, 24 X 2023.

⁴⁰ O stronie *Wolność* zob. [online] <https://xtools.wmcloud.org/articleinfo/pl.wikipedia.org/Wolno%C5%9B%C4%87?uselang=pl#tool-authorship>, 24 X 2023.

oprogramowanie nie generowało automatycznie listy kontrybucji użytkowników, nie miało też funkcji listy obserwowanych. W tamtych czasach istniał zwyczaj ręcznego utrzymywania listy rozpoczętych przez siebie artykułów na stronie użytkownika. Dziś nie jest to już potrzebne, więc lista poniżej nie jest już aktualizowana. Ale zostawiam ją jako świadectwo dawnej epoki, w której Polska Wikipedia była jeszcze małą nieznaną stronką. Ta lista składa się z 644 pozycji. Chodzi o artykuły, które „Taw” rozpoczął. Prezentując poniżej ten wykaz, zachowano pisownię i kolejność oryginalną: 1) *Informatyka praktyczna* – 122 artykuły; 2) *Matematyka* – 118 artykułów; 3) *Język* – 76 artykułów; 4) *Biologia i biochemia* – 46 artykułów; 5) *Informatyka teoretyczna* – 51 artykułów; 6) *Osoby* – 39 artykułów; 7) *Ekonomia* – 35 artykułów; 8) *Świat - historia i współczesność* – 26 artykułów; 9) *Chemia i fizyka* – 21 artykułów; 10) *Pierwiastki chemiczne* – 20 artykułów; 11) *Sztuka* – 21 artykułów; 12) *Teoria informacji i kompresja danych* – 17 artykułów; 13) *Geografia* – 18 artykułów; 14) *Geologia* – 14 artykułów; 15) *Astronomia* – 9 artykułów; 16) *Religia* – 6 artykułów; 17) *Sport* – 5 artykułów. Na stronę użytkownika składa się też np. dział *Obrazki*, otwierający się następującą informacją (zachowano oryginalną pisownię): *Taw zobrazkował co nieco artykułów chemicznych, m.in. (już dawno przestał liczyć)*. Po niej został umieszczony wykaz 36 grafik⁴¹. Wypracowane i zweryfikowane pozytywnie zasady akademickie bardzo uczulają na zwracanie uwagi na specjalności itd. Na tym tle przedstawione powyżej przykładowe dane robią wrażenie, np. gdy chodzi o bardzo szeroki merytoryczny zakres, do którego należy wkład Taw w treść współtworzącego Wikipedię artykułu *Wolność*.

Na trzecim miejscu, gdy chodzi o ilość wprowadzonego do omawianego hasła tekstu (różnica w stosunku do wikipedysty Taw jest tu minimalna), plasuje się wikipedysta posługujący się nickiem „TomasoAlbinoni”: 7,1% tekstu (1025 znaków). Już na początku na swojej stronie użytkownika przedstawił się on jako liberał i humanista, jest tam też informacja: *Ten użytkownik uwielbia muzykę baroku*. Obszar zainteresowań tego wikipedysty to także XVIII wiek, zwłaszcza oświecenie. Z kolejnych danych wynika, iż w Wikipedii zamieścił dużo artykułów biograficznych (inne artykuły, w tym hasło „wolność”, nie zostały wykazane na tej stronie) i że jest poliglotą. Także w jego przypadku brakuje informacji o wykształceniu i kompetencjach zawodowych⁴².

Na piątym miejscu omawianej grupy znalazł się wikipedysta korzystający z nicka „Bolando”: 6% tekstu (876 znaków)⁴³. Ze strony tego użytkownika wynikają następujące informacje: *Po hiszpańsku „volando” (czyt. bolando) to „lecać”; A Bollandyści kim są, każdy może przeczytać. :); A „Pollando” to w esperanto „Polska”*. Znajdziemy też informacje o tym, że Bolando jest jednym z redaktorów polskojęzycznej Wikipedii, pisze nowe artykuły, a 20.01.2013. *ten użytkownik znalazł się na 262 miejscu najaktywniejszych wikipedystów w ostatnich 6 miesiącach*. Na 24 lipca 2017 roku liczba artykułów

⁴¹ *Wikipedysta: Taw*, [w:] Wikipedia, [online] <https://pl.wikipedia.org/wiki/Wikipedysta:Taw>, 24 X 2023.

⁴² *Wikipedysta: TomasoAlbinoni*, [w:] Wikipedia, [online:] <https://pl.wikipedia.org/wiki/Wikipedysta:TomasoAlbinoni>, 24 X 2023.

⁴³ O stronie *Wolność* zob. [online] <https://xtools.wmcloud.org/articleinfo/pl.wikipedia.org/Wolno%C5%9B%C4%87?uselang=pl#tool-authorship>, 24 X 2023.

stworzonych przez niego nieanonimowo wyniosła 457. Jego 5 tematycznie bardzo różnorodnych artykułów, tzn. Priest hole, Stworzenie Adama, Sentencje, CrossFit i Przemysł motoryzacyjny w Polsce, trafiło do kategorii Czy wiesz..., która jest pierwszorzędnie wyeksponowana na głównej stronie Wikipedii⁴⁴. Także w przypadku tego użytkownika na jego stronie brakuje informacji o wykształceniu i kompetencjach związanych z wykonywanym zawodem (czy też zawodami)⁴⁵.

Wypada jeszcze zwrócić uwagę, że artykuł *Wolność* nie został zaliczony do kategorii *Artykuł na medal* ani też do kategorii *Dobry artykuł*, a bynajmniej takowych na ponad 1 500 000 haseł nie brakuje. Artykułów na medal jest 971, dobrych – 3628. Są też listy na medal w liczbie 325. *Razem artykułów wyróżnionych jest 4924 i stanowią one 3,094%o wszystkich 1 591 465 artykułów*⁴⁶.

Obecnie dużo – i słusznie – mówi się o sztucznej inteligencji. Na podstawie przedstawionych danych nasuwa się wniosek, iż w przekazie medialnym, a tym samym w życiu, mamy do czynienia także ze zbiorową inteligencją, np. w znaczeniu bardzo złożonego tworzenia wielu przekazów przez różne, nieraz liczne, podmioty. Wiąże się to z korzystaniem z wolności wypowiedzania się dzięki współczesnym technologiom komunikowania się. Zarazem – nie oskarżając nikogo z góry – nasuwają się logicznie pytania dotyczące odpowiedzialności za przekazywane informacje, czyli za ich oddziaływanie, oraz troska o bezpieczeństwo ich odbiorców.

PRZYPADEK ODSŁON ARTYKUŁU *WOLNOŚĆ*

Wikipedia dostarcza informacje mówiące o popularności danego artykułu. Są to też informacje wskazujące na zainteresowanie konkretną tematyką. Zarazem, choć trudno to oszacować (może nawet jest to niemożliwe do zrobienia), są to wskazania co do oddziaływania zamieszczonego przesłania. Wikipedia standardowo obecnie udostępnia dla poszczególnych artykułów te dane, licząc od 1 lipca 2015 roku włącznie. Trzeba więc mieć na uwadze, że historia artykułu *Wolność* rozpoczyna się wcześniej. Wskazane dane odnoszą się więc chronologicznie do ok. jej połowy. Jeśli chodzi o zainteresowanie hasłem, to okresy 2004-2015 oraz 2015-2023 nie muszą bynajmniej być do siebie zbliżone, choć nie można tego *a priori* wykluczyć.

Za okres licząc od wspomnianej daty (1 lipca 2015 roku) do czasu zebrania danych na potrzeby niniejszego omówienia w przypadku artykułu *Wolność* zewidencjonowano 345 773 wyświetlenia strony. Dziennie średnia liczba jej odsłon wyniosła 114. Widoczny jest wzrost zainteresowania artykułem zwłaszcza 6 maja 2019 roku (900 odsłon),

⁴⁴ Zob. strona główna Wikipedii: https://pl.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:Strona_g%C5%82%C3%B3wna, 28 XI 2023.

⁴⁵ *Wikipedysta: Bolando*, [w:] Wikipedia, [online] <https://pl.wikipedia.org/wiki/Wikipedysta:Bolando>, 24 X 2023.

⁴⁶ *Wikipedia: Wyróżniona zawartość Wikipedii*, [w:] Wikipedia, [online] https://pl.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:Wyr%C3%B3wna_zawarto%C5%9B%C4%87_Wikipedii, 28 XI 2023.

9 listopada 2020 roku (710 odsłon) i 14 listopada 2022 roku (491 odsłon)⁴⁷. Wskazanie na odsłony nie oznacza np., że tekst został przeczytany w całości, jak też nie informuje o oddziaływaniu na odsłaniających. Jednakże świadczy przynajmniej o zainteresowaniu wskazanym w tytule artykułu tematem⁴⁸. Powiązanie wskazanego wzrostu zainteresowania wymaga działań przekraczających możliwości związane m.in. ze specyfiką niniejszego omówienia. Przecież np. reakcja w postaci szukania informacji ze strony internautów z szeregu różnych powodów nie musi być natychmiastowa względem wydarzeń i docierających o nich komunikatów.

Powyżej przedstawione dane powinny być czytelniejsze po zestawieniu ich z innymi. Także w tym przypadku oparto się na informacjach udostępnianych do wiadomości publicznej przez Wikipedię wtedy, gdy były zbierane dane na potrzeby niniejszego opracowania. Odnośny ranking odsłon stron tej encyklopedii za wrzesień 2023 roku w pierwszej piątce otwierają następujące artykuły: 1) *Facebook* – 523 448 odwiedzin; 2) *Wyspy Owcze* – 448 965, 3) *Michał Probierz* – 333 790, 4) *Mistrzostwa Europy w Piłce Siatkowej Mężczyzn 2023* – 308 058, 5) *Agnieszka Holland* – 290 142 odwiedzin⁴⁹. Natomiast w przypadku artykułu *Wolność* w tym samym okresie liczba odwiedzin wyniosła 1444⁵⁰. Mamy więc do czynienia z bardzo dużą dysproporcją na niekorzyść artykułu *Wolność*. W pierwszym przypadku wynosi ona ok. 362 do 1, w ostatnim wskazanym przypadku zaś – ok. 201 do 1.

Kiedy osoba szukająca informacji wpisuje do wewnętrznej wyszukiwarki encyklopedii Wikipedia termin „wolność”, to pojawia się lista z podpowiedziami. Kiedy wyżej wymieniony termin zostaje wpisany w całości, sugestie te przedstawiają się następująco (zachowano oryginalną pisownię oraz kolejność, zaś znak / wskazuje, że dalsza część tekstu, o ile taka jest wyświetlana, zaczyna się od nowej linijki): 1) *Wolność / możliwość działania zgodnie z własną wolą*; 2) *Wolność i Praworządność*; 3) *Wolność i Równość / polska partia polityczna*; 4) *Wolność słowa / prawo do publicznego wyrażania własnych poglądów*; 5) *Wolność prasy*; 6) *Wolność wiodąca lud na barykady / obraz Eugène'a Delacroix*; 7) *Wolność religijna*; 8) *Wolność panoramy*; 9) *Wolność słowa (album)*; 10) *Wolność i Solidarność / słowacka partia polityczna*. Poniżej tej listy pojawiła się propozycja: *Szukaj stron zawierających wolność*⁵¹. Założono, że internauta, który stara się o poszerzenie swojej wiedzy na temat wolności, najprawdopodobniej mniej (czy w ogóle) zainteresuje się np. partiami politycznymi czy obrazem Eugène'a Delacroix, które w swojej nazwie mają słowo „wolność”, ale ewentualnie zwróci uwagę na inne podpowiedzi. Otóż w ich

⁴⁷ Przytoczono trzy najwyższe wyniki.

⁴⁸ Zob. <https://pageviews.wmcloud.org/?project=pl.wikipedia.org&platform=all-access&agent=user&redirects=0&range=all-time&pages=Wolno%C5%9B%C4%87>, 23 X 2023.

⁴⁹ Zob. <https://pageviews.wmcloud.org/topviews/?project=pl.wikipedia.org&platform=all-access&date=2023-09&excludes=>, 24 X 2023.

⁵⁰ Zob. <https://pageviews.wmcloud.org/?project=pl.wikipedia.org&platform=all-access&agent=user&redirects=0&start=2023-09-01&end=2023-09-30&pages=Wolno%C5%9B%C4%87>, 28 XI 2023.

⁵¹ Zob. strona główna Wikipedii: https://pl.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:Strona_g%C5%82%C3%B3wna, 28 XI 2023.

przypadku liczba odsłon przedstawia się następująco (pierwsza pozycja to artykuł *Wolność*, nie ma więc potrzeby powtarzania odnośnych danych): *Wolność słowa*: w okresie od 1 lipca 2015 roku do 28 listopada 2023 roku – 180 210 odsłon (średnio dziennie 59)⁵², w październiku 2023 roku – 1093 odsłony (średnio dziennie 35)⁵³; *Wolność prasy*: w okresie od 1 lipca 2015 roku do 28 listopada 2023 roku – 47 851 (średnio dziennie 15)⁵⁴, w październiku 2023 roku – 755 odsłon (średnio dziennie 24)⁵⁵; *Wolność religijna*: w okresie od 1 lipca 2015 roku do 28 listopada 2023 roku – 85 374 odsłony (średnio dziennie 28)⁵⁶, w październiku 2023 roku – 471 odsłon (średnio dziennie 15)⁵⁷; *Wolność panoramy*: w okresie od 1 lipca 2015 roku do 28 listopada 2023 roku – 32 047 odsłon (średnio dziennie 10)⁵⁸, w październiku 2023 roku – 104 odsłony (średnio dziennie 3)⁵⁹. Jednoznacznie widać, że w przypadku osób szukających informacji za pomocą Wikipedii, gdy chodzi o przedstawione artykuły, mamy potwierdzenie, że zainteresowanie tematem wolności przedstawia się jako znacząco niskie. Z drugiej jednak strony, jeśli w Wikipedii w przypadku artykułu *Wolność* w stosunku do takiego czy innego artykułu mamy wyraźnie mniej zainteresowanych odbiorców, to jednak np. który nauczyciel akademicki w Polsce może się pochwalić, by do publikacji jego autorstwa zajrzało w ciągu w przybliżeniu ośmiu lat ponad 345 000 zainteresowanych lub np. w jednym miesiącu ok. 3000 zainteresowanych?⁶⁰

⁵² Zob. https://pageviews.wmcloud.org/?project=pl.wikipedia.org&platform=all-access&agent=user&redirects=0&start=2015-07-01&end=2023-11-28&pages=Wolno%C5%9B%C4%87_s%C5%82owa,28XI2023.

⁵³ Zob. https://pageviews.wmcloud.org/?project=pl.wikipedia.org&platform=all-access&agent=user&redirects=0&start=2023-10-01&end=2023-10-31&pages=Wolno%C5%9B%C4%87_s%C5%82owa,1X2023.

⁵⁴ Zob. https://pageviews.wmcloud.org/?project=pl.wikipedia.org&platform=all-access&agent=user&redirects=0&start=2015-07-01&end=2023-11-28&pages=Wolno%C5%9B%C4%87_prasy,28XI2023.

⁵⁵ Zob. https://pageviews.wmcloud.org/?project=pl.wikipedia.org&platform=all-access&agent=user&redirects=0&start=2023-10-01&end=2023-10-31&pages=Wolno%C5%9B%C4%87_prasy,28XI2023.

⁵⁶ Zob. https://pageviews.wmcloud.org/?project=pl.wikipedia.org&platform=all-access&agent=user&redirects=0&start=2015-07-01&end=2023-11-28&pages=Wolno%C5%9B%C4%87_religijna,28XI2023.

⁵⁷ Zob. https://pageviews.wmcloud.org/?project=pl.wikipedia.org&platform=all-access&agent=user&redirects=0&start=2023-10-01&end=2023-10-31&pages=Wolno%C5%9B%C4%87_religijna,28XI2023.

⁵⁸ Zob. https://pageviews.wmcloud.org/?project=pl.wikipedia.org&platform=all-access&agent=user&redirects=0&start=2015-07-01&end=2023-11-28&pages=Wolno%C5%9B%C4%87_panoramy,28XI2023.

⁵⁹ Zob. https://pageviews.wmcloud.org/?project=pl.wikipedia.org&platform=all-access&agent=user&redirects=0&start=2023-10-01&end=2023-10-31&pages=Wolno%C5%9B%C4%87_panoramy,28XI2023.

⁶⁰ Zob. *Analiza liczby odsłon: Wolność* od 1 lipca 2015 roku do 3 grudnia 2023 roku, [online] <https://pageviews.wmcloud.org/?project=pl.wikipedia.org&platform=all-access&agent=user&redirects=0&start=2015-07-01&end=2023-12-03&pages=Wolno%C5%9B%C4%87,3XII2023>.

PODSUMOWANIE

Z przedstawionych danych wynika, że tematyka wolności, gdy chodzi o zamieszczanie danych oraz sięganie po nie, nie cieszy się specjalnie dużym zainteresowaniem twórców i odbiorców Wikipedii. Jednak, jak widać zwłaszcza w przypadku autorów wymienionego powyżej artykułu, mamy zarazem do czynienia z bardzo aktywnym korzystaniem z wolności, np. by szukać informacji, opracowywać je, następnie wypowiadać się na ich temat i tym samym oddziaływać na innych. W praktyce wiąże się to np. z kwestią odpowiedzialności za prawdziwość informacji i konsekwencje ich przekazu, jak też z bezpieczeństwem tych, którzy sięgają po udostępnione dane, czyli na których one oddziałują i których kształtują, ukierunkowują. Widać więc – przy czym nie chodzi o atak czy potępienie Wikipedii, bo trzeba pochwalić zaangażowanie, wolę przekazywania wiedzy i sięgania po nią – że kwestie wolności, bezpieczeństwa i odpowiedzialności potrzebują, by zajmowało się nimi również środowisko akademickie. Takim osobom jak nauczyciele akademicy nikt nie zabrania publikowania w Wikipedii, cieszącej się o wiele większą popularnością niż publikacje naukowe. Jej podwoje są dla nich szeroko otwarte.

BIBLIOGRAFIA

- Atroszko B., Atroszko J., *Przegląd badań na temat Wikipedii oraz z wykorzystaniem Wikipedii jako instrumentu badawczego*, „Reviewed Proceedings of the Interdisciplinary Scientific International Conference for PhD students and assistants QUAERE 2020” 2020, t. 10, s. 1037-1046.
- Baraniewicz S., *Fenomen wiodącej pozycji Google w branży wyszukiwania w ujęciu historycznym. Pośrednie czynniki sukcesu*, „Zarządzanie mediami” 2017, t. 5, nr 2, s. 79-88, <https://doi.org/10.4467/23540214ZM.17.006.7295>.
- Czerniawska E., *Internet – zły czy dobry wychowawca? Z perspektywy procesów poznawczych*, „Psychologia wychowawcza” 2019, t. 58, nr 16, s. 144-157, <https://doi.org/10.5604/01.3001.0013.6370>.
- Google, <https://www.google.pl>.
- Mielnik J., *Dziecko konsumentem Internetu*, „Pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna” 2021, vol. 9, nr 1 (17), s. 77-87, <https://doi.org/10.4467/23537159PPW.21.007.13991>.
- Misztal W., *Zainteresowanie Prymasem Tysiąclecia w związku z jego beatyfikacją*, „Kultura – Media – Teologia” 2023, nr 53, s. 110-131, <https://doi.org/10.21697/kmt.53.6>.
- Nowak P., *Google pierwszym źródłem (dez)informacji?*, „Zarządzanie w kulturze” 2018, t. 19, nr 2, s. 163-184, <https://doi.org/10.4467/20843976ZK.18.013.8741>.
- Wikipedia, <https://pl.wikipedia.org>.
- Wilk K., *Globalizacja wiedzy a popularyzacja Internetu na świecie w latach 1995-2019*, „Rynek – Społeczeństwo – Kultura” 2019 nr 1 (32), s. 44-49.
- XTools, <https://xtools.wmcloud.org>.

Wojciech MISZTAL – ksiądz profesor doktor habilitowany, pracuje na Uniwersytecie Papieskim Jana Pawła II w Krakowie; założyciel Katedry Duchowości Mediów i Relacji Społecznych; specjalizuje się w duchowości mediów i relacji społecznych oraz biblijnej; pomysłodawca serii sympozjów i publikacji: „Duchowość Klasztorów Polskich: Przekaz i Komunikacja” i „W Społeczno-Medialnej Sieci”.